

GRÖN TILLVÄXT I HELA LÄNET OCH EN NÄRA OCH GOD VÅRD TILL LÄNETS INVÅNARE

**Budget 2024 & plan 2025 – 2026
Region Gävleborg**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD	3
Omvärldsfaktorer som utmanar vår region	5
Ekonomisk kris.....	5
Demografisk kris	5
Klimatkrisen.....	5
Gängvåldet	6
Pandemins lärdomar	6
Krig i Europa	6
FOKUSOMRÅDEN	7
1 - Livskraft och framtidstro med en tillgänglig och nära vård i hela länet	7
KVALITET, MÅNGFALD OCH JÄMSTÄLLD VÅRD	7
VÅRD NÄRA DIG, FYSISKT OCH DIGITALT	8
STÄRKT PSYKIATRI OCH MISSBRUKSVÅRD	9
2 - En folkrörelse för ett hållbart och närodlat Gävleborg	10
ETT INFRASTRUKTURLYFT OCH TILLGÄNGLIGARE KOLLEKTIVTRAFIK.....	10
ETT HÄLSOSAMMARE LÄN MED RÖRELSE I FOKUS	11
GRÖN TILLVÄXT I HELA LÄNET	11
3 - Livsresor för bildning och arbete	12
LÅNGSIKTIGT HÅLLBAR PERSONALPOLITIK	12
KOMPETENSFÖRSÖRJA ARBETSMARKNADEN.....	13
KULTUR, CIVILSAMHÄLLE OCH DEMOKRATI	13
BUDGETFÖRSLAG.....	14
Den ekonomiska situationen för landets regioner	14
En långsiktig hållbar ekonomi och verksamhet för Region Gävleborg.....	15
Region Gävleborg behöver:	15
Riktlinjer för god ekonomisk hushållning	16
Skattesats	17
Ekonomisk planering 2024 – 2026.....	17
Förutsättningarna ger prognosen för planeringsperioden 2024 – 2026:	18
Ekonomiska planeringsramar 2024	20
Preliminära investeringsramar 2024 – 2026	21

FÖRORD

Region Gävleborg ska ge kraft åt varje människa. Grundsynen ska vara alla människors frihet och lika värde. Regionen ska bedriva verksamhet så att fler människor har förmågan och möjligheten att bestämma över sina liv och skapa sin egen framtid. Så skapas förutsättningar för alla delar av vårt län att växa. Alla har rätt till en god och nära sjukvård som finns där för invånarna när de behöver den - det ska alltid vara Region Gävleborgs viktigaste fokus.

För att finansiera vården krävs en socialt-, ekonomiskt- och grön hållbar tillväxt i hela länet. Företagsamhet, självbestämmande och ständig utveckling är vägen framåt. Gävleborg behöver företag som växer, miljökrav som gör skillnad, infrastruktur som binder oss samman och en vård som finns där när behoven uppstår.

För att möta kriserna på riktigt krävs nu en ordnad omställningspolitik som lotsar regionen framåt. Det är av största vikt att det sker utan permanenta skador på vårdorganisation, verksamheterna och vår samverkan med andra. De rekordstora underskotten behöver hanteras klokt och kommer inte gå att återställa på kort tid. Verksamheterna behöver mer än bara ett år på sig för att återställa de rekordstora underskotten. Omställningen behöver fokusera på god och nära vård, digital transformation och stärkt folkhälsa.

Den nära vården behöver i framtiden utgöra en större del av vårdsektorn. Fokus behöver ligga på att vara proaktiva och lösa fler uppgifter nära våra invånare, både digitalt och fysiskt. Omställningen ska öka tempot i den digitala transformationen där centrala delar är att minimera vårdpersonalens administrativa arbete samt låta det digitala bli förstahandsvalet i större omfattning.

Den försämrade folkhälsan behöver mötas på alla fronter. Både livsstilsförändringar och rehabilitering krävs samtidigt som Region blir än mer proaktiv och initierar nya projekt samverkansformer för att stärka folkhälsan i länet.

Regionens egna utmaningar med kompetensförsörjning är lika tuff som situation på länets arbetsmarknad i övrigt. Idag har endast Gävle ett stabilt ökande invånarantal medan länets övriga nio kommuner minskar i antalet invånare. Regionen behöver både stärka sitt eget arbete med rekrytering och samtidigt bli tydligare och aktivare i det regionala utvecklingsarbetet för kompetensförsörjning. Utan fler människor med rätt kompetens och erfarenhet riskerar Region Gävleborg nedstängning av verksamheter och att företag flyttar från länet.

Slutligen ska vi lyfta att den svenska demokratin har fyllt hundra år. Det är tydligt att den liberala demokratin är en av mänsklighetens främsta innovationer. Inget annat styrelseskick levererar samma rättvisa, frihet och nytta. Från den enskilda människans möjlighet att forma sitt eget liv till samhällets förmåga att gemensamt fatta goda beslut är den liberala demokratin föregångare.

Folkviljan ska kanaliseras genom en effektiv förvaltning inom regionen. Med stor respekt för olika minoriteter och rättssäkerheten ska vi låta oss enkelt granskas av oberoende medier och våra invånare. En stor del av de politiska institutioner som är ämnade att säkerställa detta ligger inom regionstyrelsens budget. Demokratin måste kontinuerligt utvecklas och anpassas, rustas men också försvaras. De offentliga institutionerna har till uppgift att genomdriva den politik som fått stöd i

allmänna val måste göra det på ett effektivt och transparent sätt men samtidigt ges klara förutsättningar för att mäta med att göra det i dessa oroliga tider.

I grund och botten är den svenska och regionens ekonomi stark, med en välutbildad befolkning, framtidsytande företag, hög sysselsättningsgrad och en fungerande välfärd. Men utan ett aktivt och tillitsbaserat ledarskap riskerar mycket att förloras.

OMVÄRLDSFAKTORER SOM UTMANAR VÅR REGION

EKONOMISK KRIS

Sverige och Region Gävleborg befinner sig i en allvarlig inflations- och tillväxtkris, en kris som sticker ut i en internationell jämförelse. Den tidigare höga skuldsättningsnivå hos hushållen riskerar nu att öka ytterligare och risken för en kris bland hushållen är oroande då även varslen ökar. En följd av detta är en välfärdskris i kommuner och regioner med en allt djupare kris för vården, som särskilt drabbar landsbygden.

DEMOGRAFISK KRIS

Av länets tio kommuner har endast en kommun positivt befolkningsnetto, länets befolkning är oförändrad eller svagt minskade. Det råder brist på människor i Gävleborg och för många verksamheter och branscher skapar det svårigheter att fylla vakanser eller nyrekrytera för att växa. De demografiska förändringarna visar också att befolkningen blir äldre. Det betyder att en större andel i befolkningen kommer behöva vård och omsorg samtidigt som fler också lämnar arbetslivet.

KLIMATKRISEN

Klimatförändringarna påverkar regionen allt mer frekvent med extremväder och ökade skador på infrastruktur. Det påverkar både länets infrastruktur och skapar stora kostnader men samtidigt påverkar det på ett negativt sätt regionens förmåga att bedriva sina verksamheter och utföra sina planerade uppgifter. Trots detta styrs den svenska klimatpolitiken om och klimatomställningen är inte en fokusfråga för den sittande Tidöregeringen. Det gör det än viktigare att aktivt jobba med klimatfrågan i alla delar av regionens verksamhet.

GÄNGVÅLDET

Krisen med gängvåldets skjutningar, sprängningar och mycket unga förövare och offer i gängkriget är en nationell kris som påverkar förutsättningarna för våra verksamheter. En ökad belastning på det offentliga och stora resurser krävs och prioriteras till arbetet med att hantera gängkriget. En risk finns att första linjens förebyggande insatser blir lidande och att gängkrigets våld blir ett permanent inslag i vår vardag. Detta är en kris för tryggheten på gator och torg där fler känner sig otrygga och osäkra.

PANDEMINS LÄRDOMAR

Den akuta delen av Covid19-pandemin är nu bakom oss. Den har visat på brister och utmaningar men också visat vad som fungerade väl och vad som kunde lösas. Det finns många lärdomar att dra och utveckling och förstärkningar av regionens krisberedskap behöver fortsätta. Utmaningar som tillgång till vaccinatörer och personal, beredskapslager för material och medicin samt tillskapandet av en beredskapsflygplats är alla viktiga delar att fortsätta analyser och arbeta vidare med.

KRIG I EUROPA

Rysslands anfallskrig mot Ukraina, som har varit den utlösande faktorn för inflationskrisen, och den uppblussade konflikten mellan Israel och Hamas skapar en omvärld där påverkansoperationer och hybridkrigföring blir dagligt aktuella och påträngande. Det ställer höga krav på prioriteringar av vårt lands försvarsförmåga och stödet till Ukraina. Det aktualiserar också hur viktigt det är Region Gävleborg tar sitt säkerhets- och beredskapsarbete på allvar.

FOKUSOMRÅDEN

1 - LIVSKRAFT OCH FRAMTIDSTRO MED EN TILLGÄNGLIG OCH NÄRA VÅRD I HELA LÄNET

Vården är regionens absolut viktigaste uppgift. Alla länets medborgare ska erbjudas en vård av hög kvalitet. Med hjälp av valfrihet, fast läkarkontakt, fler förebyggande insatser och mindre andel hyrpersonal skapar vi förutsättningar för en god vård.

Regionens mål ska vara en god, jämställd och jämlik hälsa hos länets invånare. Andelen primärvård behöver på sikt öka. Sjukvården behöver få ett större fokus på det proaktiva och hälsofrämjande genom en stärkt primärvård. Levnadsvanor har sen tidigare och kommer även i framtiden fortsätta ha en stor påverkan på invånarnas enskilda hälsa.

KVALITET, MÅNGFALD OCH JÄMSTÄLLD VÅRD

Sjukvården i länet står inför många utmaningar med en demografi som visar att en större andel kommer bli äldre och leva längre. Samtidigt finns en hel del att göra i befintliga verksamheter kring kvalitet och jämställd vård för att få en mer jämlik vård i länet. I detta är vår personal den viktigaste resursen. Framtiden kommer kräva en fördjupad samverkan med kommunerna samt andra vårdgivare där patientens bästa alltid ska vara i fokus. På flera områden behöver samarbetet mellan Region Gävleborg och kommunerna i länet stärkas. Invånare i Gävleborgs län ska alltid ha rätt att välja vilken vårdgivare den vill ha det är en grundläggande rättighet.

- Valfriheten ska prägla hela sjukvårdskedjan och gälla från dag ett. För att detta ska fungera måste det råda konkurrensneutralitet mellan privata och offentliga utförare.
- Fler patienter ska få en fast läkarkontakt. Att som patient få träffa samma läkare över tid ger ett tryggare omhändertagande och en effektivare vård. 2021 hade 14% fast läkarkontakt och i oktober 2023 har 40% det. Vi vill att senast vid utgången av 2025 ska 55% av invånarna i Gävleborg ha fått en fast läkarkontakt.
- Det behövs en mer jämlik och säker vård, både kvinnor och män ska ha samma rätt till en god vård. Idag skiljer sig vården åt och därför behövs en starkare kunskapsstyrning av vården samt strukturerade genomgångar av befintlig vård ur ett jämställdhetsperspektiv.
- Den upplevda hälsan är lägre bland tjejer än bland killar, särskilt i de yngre åldersgrupperna. I åk 2 i gymnasiet (2016) upplevde 63 % av tjejerna att deras hälsa under de senaste sex månaderna var bra eller mycket bra, motsvarande andel bland killarna var 79 %. Riktade insatser behövs för att komma tillrätta med dessa skillnader.

- För att skapa en trygg och säker förlossningsmiljö vill vi i ett första steg ge förstföderskor möjlighet att få en fast barnmorska under hela graviditeten och förlossningen samt i eftervården.
- Det krävs ökad kompetens och ökade insatser för patienter som drabbats av endometrios. Hela vårdkedjan behöver rustas för att bli bättre på att upptäcka och hjälpa dessa patienter.
- För kvinnor med klimakteriebesvär ska regionen öppna en särskild klimakteriemottagning.
- HBTQIA+ personer har samma rätt till ett gott bemötande i vården som alla andra. För att säkra detta behövs fortsatta utbildningsinsatser och fortsatt certifiering av Region Gävleborgs anställda. Transpersoner ska ha rätt till stöd och vård på vetenskaplig grund, fri från fördomar.
- I regionens verksamheter behandlas idag människor med brist på ett tryggt hem eller inget hem alls. Olika kombinationer av hemlöshet, missbruk och obehandlade diagnoser gör att dessa människor far oerhört illa och deras mod eller tilltro till att våga vända sig till det offentliga är i många fall ytterst låg. Regionen behöver initiera en utredning där dessa människors situation kartläggs och behov samt analyser av åtgärder presenteras. Utredningen behöver göras i mycket nära samverkan med kommunerna.

VÅRD NÄRA DIG, FYSISKT OCH DIGITALT

Gävleborg är ett län med stora avstånd, men vården måste ändå alltid vara nära människan med behov. I ett landsbygds-län kan inte sjukvård och psykiatri koncentreras till ett fåtal städer eller tätorter. Alla länets hälsocentraler och sjukhus är viktiga och ska ges goda förutsättningar, även de små på de mindre orterna. Digitaliseringen är ett verktyg för att göra vården mer tillgänglig och nära, men det måste ske på rätt sätt. Fysiska alternativ ska alltid erbjudas för den som behöver det. Mobila team är en viktig förstärkning och ett komplement till den övriga vården, framförallt för att sätta våra mest sköra patienter i centrum och underlätta deras vardag.

- För att äldre enklare och snabbare ska kunna ta del av regionens alla digitala tjänster krävs ett digitalt kunskapslyft. Regionen ska tillsammans med länets studieförbund (som verkar i nära samverkan med länets patient- och pensionärsföreningar) starta ett IOP – ideellt och offentliga partnerskap. Ett tydligt uppdrag för att erbjuda och arrangera fler kurser för seniorer att lära sig hantera digitala tjänster via sina mobiler, paddor eller datorer.
- Alla huvudmän för hälsocentraler ska tillåtas starta filialer inom hälsovalssystemet.
- När det är möjligt ska digitala vårdmöten erbjudas. Det skapar en ökad tillgänglighet och samtidigt kan icke nödvändiga resor undvikas. Det är bra för såväl patienten, regionen som utförare och miljön.
- Fler människor ska erbjudas möjligheten att sköta sin monitorering hemifrån. Hemmonitorering skapar en god och nära vård och förbättrar vården för både patient och personal.
- Regionen har många tomma vårdlokaler runt om i länet, det behövs ett mer aktivt arbete för att erbjuda dessa för aktörer utanför region Gävleborgs egna organisation.

- Närsjukhusen i Sandviken, Söderhamn och Ljusdal behöver en tydlig framtidsvision för att kunna utvecklas och få rätt roll och funktion i regionens vårdkedjor. En tydlig utvecklingsplan för att etablera dessa sjukhus som regionala närvårdscentran där barns-, funktionsvarierade- och äldre äldres behov ska vara i centrum för utformningen.
- Alla under 18 år med palliativ vård eller kroniska sjukdomar ska ha möjligheten att få vård och omsorg i sitt eget hem.
- Utöka det palliativa teamets uppdrag att innehålla utbildning och konsultation till kommunens alla verksamheter.
- Utveckla de palliativa vårdplatserna på sjukhusen och närsjukhusen.

STÄRKT PSYKIATRI OCH MISSBRUKSVÅRD

Den psykiatriska sjukvården är en lika viktig del av regionens sjukvård som den kroppsliga. Den som mår psykiskt dåligt ska ha samma rätt till en god vård som den som brutit benet. Arbetet med framför allt barn och ungas psykiska hälsa måste stärkas. Samarbetet mellan BUP och skolhälsovården måste bli bättre. Regionens psykiatriska vård måste stärkas och bli mer tillgänglig.

Gävleborg har (nationellt jämfört) ett stort problem med drogmissbruk, något som ofta kan ha koppling till annan psykisk ohälsa. Missbrukare ska få både skadereducerande vård och hjälp att komma ur sitt missbruk. Den som lider av såväl missbruk som psykisk ohälsa ska få hjälp med båda problemen samtidigt.

- För att skapa ökad tillgängligheten och fler alternativ ska det införas vårdval inom barn- och ungdomspsykiatri i likhet med Region Dalarnas modell.
- De etablerade sprututbytes- / lågtröskelmottagningarna behöver utvecklas och tillgängligheten ökas. Nuvarande struktur behöver förstärkas med läkare. Mottagning behöver erbjudas på fler platser och fler dagar i vecka. Uppdraget och målgruppen behöver utvecklas, breddas och förtydligas.
- Människor som befinner sig i akut psykisk kris, t.ex. vid självmordsförsök eller psykos, ska inte mötas enbart av polis. Därför behöver regionen fortsätta arbeta med psykiatriambulans i både Gävle och Hudiksvall.

2 - EN FOLKRÖRELSE FÖR ETT HÅLLBART OCH NÄRODLAT GÄVLEBORG

Ett Gävleborg som ligger i klimatomställningens framkant är bra för både miljön och jobben. Med fler chanser till utbildning, stärkt kollektivtrafik och bättre vägar även på landsbygden skapar vi grön tillväxt i hela länet.

Miljön och klimatet är vår tids ödesfråga. I Sverige och Gävleborg har vi förutsättningarna för att leda utvecklingen och bli en kraft att räkna med. Vi har en stark industri i teknikens framkant, ett välskött skogsbruk, ett grönt jordbruk och en konkurrenskraftig fossilfri energiproduktion. Denna kraft ska realiseras för att klimatomställningen ska bli verklighet.

Regionen ska vara ett föredöme och ställa höga miljö- och klimatkrav i sina investeringar, inköp och upphandlingar. Det premierar ett grönt näringsliv och skapar efterfrågan på miljösmarta lösningar. Region Gävleborg behöver ha en ambition att vara en viktig del i den omställningen.

Ett hållbart resande med fungerande infrastruktur är viktigt för både klimat, hälsa och arbetsmarknad. För de som kan ska det därför vara både bekvämt och säkert att låta bilen stå till förmån för cykel eller kollektivtrafik. Samtidigt ska du som verkligen behöver bilen slippa slitna vägar som inte underhålls, och ha nära till laddstolpen.

Det behövs en folkrörelse för klimatet där det ska vara lätt att göra rätt för klimatet.

ETT INFRASTRUKTURLYFT OCH TILLGÄNGLIGARE KOLLEKTIVTRAFIK

Infrastrukturen är det som knyter samman länet, skapar förutsättningar för resande och att människor kan ta sig till vården. Det krävs både underhåll av befintlig och investeringar i ny väg, järnväg och cykelväg. På sikt behöver cykeln bli ett mer naturligt inslag i regionens infrastrukturplanering. Kollektivtrafiken ska finnas till för alla, även för dig som bor på landsbygden. Den anropsstyrda närtrafiken är ett värdefullt komplement på de sträckor där det saknas underlag för ordinarie busslinjer.

- I högre utsträckning än i dag behöver statliga pengar satsas på Gävleborgs infrastruktur. Gävleborg har Sveriges sämsta vägstandard – den regionala orättvisan kan inte fortsätta tolereras. Regionen måste öka pressen på staten att ta sitt ansvar för både bilväg, järnväg och cykelväg.
- Det ska löna sig att åka kollektivt och samtidigt behöver kollektivtrafiken ha en långsiktigt hållbar ekonomi. Därför ska på sikt ungefär hälften av kollektivtrafiken finansieras med biljettintäkter, och andra halvan via skattsedeln.
- Närtrafiken behöver utvecklas med turer även helg- och kvällstid samt linjer som är anpassade till resor i båda riktningarna.
- Gävleborg behöver fler laddstolpar för elbilar. Regionen ska föregå med gott exempel och se till att det finns laddstolpar vid regionens lokaler.
- Hållbart resande måste premieras. Du som väljer att resa kollektivt eller med cykel ska ha lika

goda förutsättningar som den som behöver ta bilen.

ETT HÄLSOSAMMARE LÄN MED RÖRELSE I FOKUS

Rörelse är centralt för att människokroppen centralt för att kroppen ska fungera rent fysiologiskt, detsamma gäller för den psykiska hälsan. Statistiken visar att det länge varit en negativ trend för rörelse och hälsa både i Sverige och i Gävleborg.

- En utredning behövs där det kartläggs hur regionen kan skapa strategiska samarbeten som ökar invånarnas rörelse.
- Regionen ska fortsätta samarbetet med studieförbund och föreningar för att skapa förutsättningar och aktiviteter för att fler skapar sig en mer hälsosam livsstil.
- Maten som serveras i våra regionala verksamheter ska vara närodlat, hälsosam och fri från antibiotika. Närodlat mat är viktigt både för miljön och för vår säkerhet vid kris. Därför vill vi fortsatt jobba enligt den regionala livsmedelsstrategin för att öka matproduktionen i Gävleborg.

GRÖN TILLVÄXT I HELA LÄNET

Region Gävleborg ska vara ledande i miljöfrågor och i den gröna tillväxten, en ledande kraft för att ställa om till en mer hållbar utveckling både lokalt och regionalt.

Alla vinner på att tillväxt sker på naturens villkor. Regionens insatser ska fokusera på att göra det enklare och mer lönsamt att vara miljövärdande och olönsamt att agera miljöförstörande. Med försiktighetsprincipen, utgångspunkten att förorenaren betalar för sin miljöpåverkan, kan vi förhindra och förebygga skador på både människa och natur.

- Revidera länets livsmedelsstrategi utifrån ett fokus på ökad regional produktion och självförsörjning samt de ökande negativa effekterna från klimatförändringarna.
- Initiera en bred dialog kring utvecklingsprogram för kust- och skärgård med fokus på utveckling av industri, näringsliv, turism, bostäder och rekreationsmöjligheter.
- Ta fram en plan för att placera solceller på tak, fasader och mark på regionens befintliga och nybyggda fastigheter med inriktningen att öka andelen producerad sol i Gävleborg.
- Fortsätta stötta näringslivets behov av stöd i den gröna omställningen
- Ta fram en plan för hur Region Gävleborgs hantering av byggmaterial, möbler och utrustning ska bli mer cirkulär.
- Regionen behöver fortsätta arbetet med att sänka de fossila utsläppen från regionens egna transporter.

3 - LIVSRESOR FÖR BILDNING OCH ARBETE

Gävleborg har hög arbetslöshet och hög andel långtidsarbetslösa. Den stora gruppen långtidsarbetslösa står långt ifrån arbetsmarknaden. För att länets företag ska ha möjlighet att växa och anställa fler samt att länet ska bli mer attraktiva för etableringar måste fler människor göras anställningsbara. Utifrån dagens situation med otaliga branscher som behöver anställa behövs varje människor som vill jobba i Gävleborg.

Regionen behöver en högre självförsörjningsgrad av fast personal och minska behovet av att hyra in personal. Att skapa kontinuitet i vården ger många fördelar för patienter och medarbetare.

Personalen är vårdens viktigaste resurs. För att personalen ska kunna utvecklas i sina yrkesroller och vilja stanna kvar hos Region Gävleborg som arbetsgivare ska regionen erbjuda möjlighet till kompetensutveckling och vidareutbildning under hela livsresan som anställd hos Region Gävleborg.

Det är en oroväckande utveckling när de samlade resurserna för utbildning skärs ned. Bildningsidealet överges när studieförbundens resurser slaktas av staten. Istället skulle den enorma kompetensbristen behöva bemötas på bred front. Folkbildningen, studieförbunden och folkhögskolorna är nycklar för att ge människor i utanförskap chansen till ett enkelt första steg tillbaka in på arbetsmarknaden.

Kulturen fyller en viktig roll i ett välmående, fritt och öppet samhälle där människor trivs. Kulturen skapar idéutbyte och mångfald. Kulturen är en stark motor för utveckling och skapande. Regionen har därför en viktig uppgift i att se till att alla kan ta del av kultur och vara med och skapa, oavsett var, bakgrund eller en funktionsnedsättning.

LÅNGSIKTIGT HÅLLBAR PERSONALPOLITIK

Personalen är Region Gävleborgs viktigaste resurs. Hur väl Region Gävleborgs roll som arbetsgivare sköts återspeglas i hur väl personalen trivs och hur stor personalomsättningen är. Utmaningen med kompetensförsörjning kommer under överskådlig vara en av regionens tuffaste utmaningar.

- Ett mål ska införas om max 25 medarbetare per chef inom Region Gävleborg.
- Det ska bli obligatoriskt i chefsutbildningarna att det ingår tjänstgöring bland regionens egna verksamheter i första linjen.
- För att säkra den kort- och långsiktiga försörjningen av allmänläkare, barnläkare och geriatriker till primärvården ska samtliga hälsocentraler erbjudas ST-utbildningsplatser samt att antalet utbildningsplatser succesivt byggs ut.
- Regionen ska genomföra en långsiktig satsning för att få medarbetare över 60 år att orka stanna längre, genom karriär och kompetensutveckling samt fördubblat friskvårdsbidrag.
- Regionen ska aktivt verka för att personal i vården ska slippa utföra angiveri av papperslösa som söker vård eller andra liknande uppgifter som ligger utanför uppdraget att bota och lindra.

KOMPETENSFÖRSÖRJA ARBETSMARKNADEN

Studieförbund och folkhögskolor är viktiga verktyg för att underlätta för de som av olika anledningar har ofullständiga betyg från grundskolan eller gymnasiet och behöver en andra chans för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Regionens tre högkvalitativa folkhögskolor i Bollnäs, Forsa och Västerberg ska värnas och utvecklas.

För att fler ska få jobb måste vi förbättra möjligheterna att byta karriär under livets gång. Därför behöver resurserna till vuxenutbildningen öka och effektiviseras. Dessutom behöver det satsas på de som vill vidareutbilda sig inom de bristyrken som näringslivet och det offentliga identifierat.

- Utveckla strukturen för kompetensdialoger, med syfte att Regionen Gävleborg ska ta ett tydligare regionalt ledarskap i frågorna och stärka arbetet i länet med kompetensförsörjning.
- Antalet utbildningsplatser på våra tre folkhögskolor ska bibehållas när det gäller allmän kurs i syfte att öka möjligheterna att få de som inte har fullständiga betyg.
- Studieförbundens verksamhet behöver erhålla rimligt stöd för sin verksamhet och riktade IOP-partnerskap behöver tillskapas för att länets kompetensförsörjning ska fungera och utanförskapet elimineras.

KULTUR, CIVILSAMHÄLLE OCH DEMOKRATI

Kultur är starkt kopplat till demokrati. Inkludering i kulturlivet och kulturskapande bidrar till känslan av samhörighet och kan belysa skeende av samhällsförändringar, vilket i sig skapar tillit medborgare emellan. Tillit är viktigt i ett demokratiskt samhälle och är viktigt för en människas välmående. Kulturens betydelse för demokratin är mer tydligare idag än den varit på lång tid.

- Gävleborgs län ska ha ett rikt och brett kulturliv som är tillgängligt i länets alla delar och eventuell politisk styrning av kulturen ska ske på "armlängds avstånd".
- Barn och ungas tillgång till kultur och eget skapande ska prioriteras.
- Kulturskolan är en viktig del av barns utbildning. Regionen ska ha en samordnande roll för de kommunala kulturskolorna och att det ska finnas en kulturskola med bredd i varje kommun.
- Förutsättningarna för de kulturella och kreativa näringarna i regionen behöver stärkas. Med hjälp av de utvecklingsmedel som regionen förfogar över kan vi bidra till att fler kulturskapare kan försörja sig på sitt skapande.

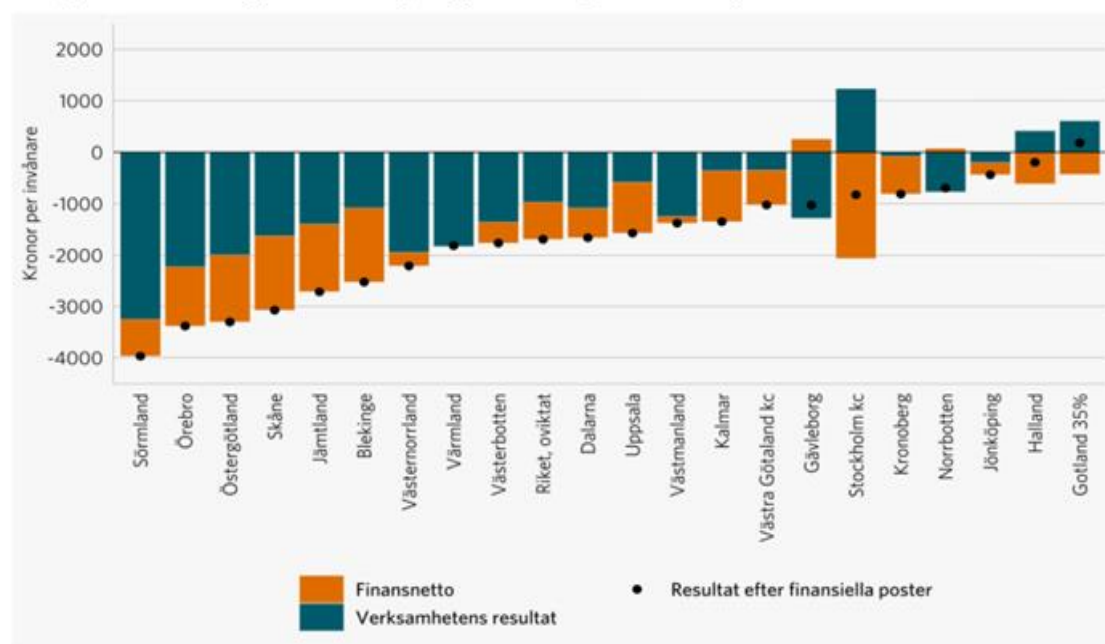
BUDGETFÖRSLAG

DEN EKONOMISKA SITUATIONEN FÖR LANDETS REGIONER

”Det är en mörk bild som presenteras av kommuners och regioners ekonomiska läge. För många är läget till och med allvarigare än under 1990-talskrisen. Inflationens effekter på priser, pensionskostnader och stigande räntekostnader bidrar till historiskt höga underskott. Redan i år räknar SKR med ett sammanlagt underskott i sektorn där i stort sett alla regioner och över 40 procent av kommunerna beräknas ha ett underskott vid årets slut. Resultatet faller med 50 miljarder till minus 6 miljarder i år och 2024 förvärras situationen ytterligare och underskotten växer till över 30 miljarder kronor.

Regionernas resultat på 9,2 miljarder kronor 2022 motsvarade 2,4 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag, trots detta redovisade 7 av 21 regioner underskott. I år faller resultaten kraftigt till följd av höga pensionskostnader, ökade räntekostnader och prisökningar. Sammanlagt beräknas resultatet uppgå till –15 miljarder kronor 2023. År 2024 försämras förutsättningarna ytterligare. Trots att regionerna genomför åtgärder i form av besparingar, effektiviseringar och skattehöjningar räknar vi med ett sammanlagt resultat på –24 miljarder kronor.”

Diagram 16 • Regionernas prognos 2023 baserad på tertial 2

Källa: Enkät svar från regionerna och Sveriges Kommuner och Regioner

*Bild och text från SKR:s ekonomirapport oktober 2023

”SKR bedömer att kommunernas resultat eventuellt kan återhämtas under 2025. Osäkerheten är dock stor och beroende av när och hur mycket inflationen dämpas. Regionerna beräknas ha underskott även 2025.”

EN LÅNGSIKTIGT HÅLLBAR EKONOMI OCH VERKSAMHET FÖR REGION GÄVLEBORG

Region Gävleborg har nu ett tufft ekonomiskt läge, samtidigt som den demografiska utmaningen kvarstår och utmaningen med att hitta arbetskraft med rätt kompetens tilltar.

Att komma tillrätta med de ekonomiska underskotten kommer att behöva ske med långsiktighet och planering. Annars riskerar verksamheter och medborgare i Regionen att drabbas onödigt hårt.

REGION GÄVLEBORG BEHÖVER:

Arbeta med ett långsiktigt fokus på ekonomin. Både för att möta dagens ekonomiska problem men också de långsiktiga ekonomiska förutsättningarna i regionen.

Analysera, planera och genomföra åtgärder för infrastrukturinvesteringar och klimatanpassningen, på både kort och lång sikt.

Klara kompetensförsörjningsutmaningen genom att minimera administrativt arbete, se över struktur och organisering med fokus på task shifting samt med hjälp av digitala tekniker, metoder och verktyg ställa om verksamheten.

Fastslå målsättningen att ha ekonomin i balans till år 2027. I det ekonomiska läge Region Gävleborg befinner sig i behöver både nödvändiga åtgärder vidtas samt nyttjande av den under åren uppbyggda resultatutjämningsreserven, RUR:en.

Tillitsstyrning skall vara centralt för minska detaljstyrning och administration. Lösningar behöver tas fram för möjligheter för en kraftig minskad personalomsättningen.

RIKTLINJER FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

I kommunallagen anges att regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Ett resultat, enligt god ekonomisk hushållning, är en resultatnivå som långsiktigt konsoliderar ekonomin, vilket bland annat innebär att budgeten över tid ska upprättas så intäkterna överstiger kostnaderna samt att regionens förmögenhet inte ska förbrukas för täckande av löpande behov. Syftet med ett positivt resultat är att generera kassaflöde för att bland annat täcka investeringsutgifter och pensionsutbetalningar samt att inflationssäkra det egna kapitalet. Ekonomin ska dessutom vara långsiktigt hållbar och klara svängningar i konjunkturen.

Som riktlinjer för god ekonomisk hushållning fastställer regionfullmäktige årligen långsiktiga finansiella mål för verksamheten. Dessa omfattar såväl ekonomiskt resultat som ekonomisk ställning. Eftersom Region Gävleborg har inrättat en resultatutjämningsreserv innefattar riktlinjerna även hanteringen av den.

Fullmäktige ger också anvisningar om hur uppföljning och rapportering av styrelsen och nämnder ska göras samt fastställer direktiv för pensionsfond och finansförvaltning.

SKATTESATS

Skattesatsen för 2023 är 11,51 kronor. Budgeten för 2024 och planen för 2025 – 2026 är upprättad utifrån oförändrad skattesats, det vill säga 11,51 kronor.

EKONOMISK PLANERING 2024 – 2026

(TABELL 1)

Den ekonomiska prognosen för planeringsperioden bygger på följande förutsättningar:

Förutsättningar ekonomisk planering (årlig procentuell förändring)	Utfall 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Prognos 2024	Prognos 2025	Prognos 2026
Skattesats, kronor	11,51	11,51	11,51	11,51	11,51	11,51
Skatteintäkter, utjämning, generella statsbidr	4,9%	2,4%	2,9%	3,3%	3,0%	3,3%
Årets resultat, % av nettokostnaden	-1,2%	-1,7%	-6,0%	-3,7%	-0,3%	-0,8%
Nettokostnadsutveckling*	2,6%	5,6%	13,4%	-1,9%	1,7%	4,0%
Prisutveckling LPIK inklusive pensioner	3,7%	6,8%	8,6%	4,1%	-0,8%	1,7%
Prisutveckling LPIK exklusive pensioner	4,8%	-	4,1%	3,5%	3,2%	3,1%
Budgetramar, uppräknings**						
- Regionstyrelse	-	2,8%	-	3,2%	3,4%	3,3%
varav Hälsoval	-	3,0%	-	4,5%	4,2%	4,1%
varav tandvård	-	3,0%	-	2,5%	2,2%	2,1%
varav påverkbar verksamhet	-	3,0%	-	-2,0%	0,0%	0,0%
varav övrigt	-	2,2%	-	2,5%	2,2%	2,1%
- Hälso- och sjukvårdsnämnd	-	3,0%	-	4,5%	4,2%	4,1%
- Hållbarhetsnämnd	-	3,0%	-	3,0%	2,2%	2,1%
- Kultur- och kompetensnämnd	-	3,0%	-	2,0%	2,2%	2,1%
- Patientnämnd	-	3,0%	-	1,7%	2,2%	2,1%
- Pensioner och interna räntor	-	55,9%	-	17,6%	-46,3%	17,9%

*) Prognos 2024 jämfört med budget 2023 5,4%

**) Den procentuella uppräknings 2024 är beräknad utifrån budget 2023. Den sammanlagda ramförändringen är 5,4%. Patientnämndens uppräknings är 2,5%, men när det belopp uppräknings motsvarar avrundas till mnkr med en decimal avviker den procentuella uppräknings från den angivna procentsatsen. Företagshälsovårdsnämnden och hjälpmedelsnämnden är intäktsfinansierade. Revisorernas uppräknings föreslås av regionfullmäktiges presidium.

FÖRUTSÄTTNINGARNA GER PROGNOSEN FÖR PLANERINGSPERIODEN

2024 – 2026:

(TABELL 2)

mnkr	Utfall 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Prognos 2024	Prognos 2025	Prognos 2026
Verksamhetens intäkter	2 057	1 629	1 680	1 715	1 715	1 715
Verksamhetens kostnader	-12 261	-12 326	-13 192	-12 961	-13 121	-13 543
Avskrivningar	-210	-300	-300	-340	-377	-428
Verksamhetens nettokostnader	-10 414	-10 997	-11 812	-11 586	-11 783	-12 256
Skatteintäkter	7 647	7 830	7 862	8 155	8 470	8 802
Generella statsbidrag och utjämning	3 259	3 340	3 363	3 441	3 479	3 539
Verksamhetens resultat	492	173	-587	10	166	85
Finansiella intäkter	256	35	308	35	35	35
<i>varav värdeförändring pensionsfond</i>	<i>245</i>	<i>35</i>	<i>308</i>	<i>35</i>	<i>35</i>	<i>35</i>
Finansiella kostnader	-868	-400	-434	-478	-241	-217
<i>varav pensionsavsättning</i>	<i>-95</i>	<i>-390</i>	<i>-390</i>	<i>-426</i>	<i>-161</i>	<i>-115</i>
<i>varav värdeförändring pensionsfond</i>	<i>-768</i>	<i>-</i>	<i>-34</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>varav övriga finansiella kostnader</i>	<i>-5</i>	<i>-10</i>	<i>-10</i>	<i>-52</i>	<i>-80</i>	<i>-102</i>
Resultat efter finansiella poster	-120	-192	-713	-433	-40	-97
Extraordinära poster	-	-	-	-	-	-
ÅRETS RESULTAT	-120	-192	-713	-433	-40	-97
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	694	-192	-952	-433	-40	-97
Årets reservering till(-)/anspråktagande av(+) RUR	-545	192	412	0	40	97
Balanskravsresultat	149	0	-540	-433	0	0
Tidigare reserverat till RUR	375	920	920	508	508	468
Summa RUR	920	728	508	508	468	371
Resultatkrav 2% av verksamhetens nettokostnad	208	-	-	-	236	245
Ökning verksamhetens nettokostnad, %	2,6%	5,6%	13,4%	-1,9%	1,7%	4,0%
Landstingsprisindex (LPIK), förändring %	3,7%	6,8%	8,6%	4,1%	-0,8%	1,7%
Ökning skatteintäkter och generella statsbidrag/utjämning, %	4,9%	2,4%	2,9%	3,3%	3,0%	3,3%
Skattesats, kronor	11,51	11,51	11,51	11,51	11,51	11,51

*) Prognos 2024 jämfört med budget 2023 5,4%

EKONOMISKA PLANERINGSRAMAR 2024

(TABELL 3)

Utgångspunkt för ramarna har varit att räkna upp ramarna för hälso- och sjukvårdsnämnden samt regionstyrelsen. Ramen för hållbarhetsnämnden har räknats upp med 3,0 procent och ramen för kultur- och kompetensnämnden med 2,0 procent. Med dessa förutsättningar uppgår verksamhetens nettokostnader 2024 till 11 586 mkr, vilket innebär en ökning med 589 mkr, motsvarande 5,4 procent, jämfört med budget 2023.

	Budget	Planering	Upp-	Övriga	Uppräk-
Styrelse/nämnd, mkr	2023	2024	räkning	tillskott*	ning(%)**
Regionstyrelse	2 710,2	2 810,6	88,0	12,4	3,2%
varav Hälsoval	1 738,9	1 829,6	78,7	12,0	4,5%
varav tandvård	215,4	220,8	5,4	-	2,5%
varav övrigt	755,9	760,2	3,9	0,4	0,5%
Hälso- och sjukvårdsnämnd	7 098,0	7 467,6	320,9	48,7	4,5%
Hållbarhetsnämnd	631,7	683,3	19,0	32,6	3,0%
Kultur- och kompetensnämnd	190,6	195,6	3,8	1,2	2,0%
Patientnämnd	5,8	6,0	0,1	0,1	1,7%
Företagshälsovårdsnämnd	0,0	0,0	0,0	-	-
Hjälpmedelsnämnd	0,0	0,0	0,0	-	-
Revisorer	6,3	6,3	0,0	-	0,0%
Pensioner och interna räntor	354,4	416,8	62,4	-	17,6%
Verksamhetens nettokostnader	10 997,0	11 586,2	494,2	95,0	4,5%

PRELIMINÄRA INVESTERINGSRAMAR 2024 – 2026 (TABELL4)

Den preliminära investeringsramen för 2024 uppgår till 1 109 mnkr, varav byggnader 877 mnkr samt övriga investeringar 232 mnkr. Utgångspunkt för ram för maskiner och inventarier samt tillkommande mindre byggnadsinvesteringar är att dessa avser beslutsmandat och baseras på budgeterade avskrivningar 2023 uppräknade med LPIK exklusive pensioner, det vill säga 3,5 procent.

mnkr	Utfall 2022	Inv ram 2023	Prognos 2023	Inv ram 2024*	Prognos 2025	Prognos 2026**
MASKINER OCH INVENTARIER						
Regionstyrelse	44	46	41	86		
Hälso- och sjukvårdsnämnd	127	129	143	90		
Kultur- och kompetensnämnd	2	5	3	2		
Hjälpmedelsnämnd	39	38	40	32		
Summa maskiner och inventarier	212	218	227	210	217	273
IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR						
Regionstyrelse	11	32	32	8		
Hållbarhetsnämnd	6	8	9	8		
Summa immateriella anläggningstillgångar	17	40	41	16	17	17
Regionstyrelse - finansiella anläggningstillgångar	6	6	6	6	0	0
Regionstyrelse - byggnadsinvesteringar	375	759	750	877	749	652
TOTALT	610	1 023	1 024	1 109	983	942

*) För byggnadsinvesteringar *prognos*. I Regionstyrelsens ram ingår 50 mnkr för ökade maskin- och inventarie- investeringar inom Framtidsbygget I Regionstyrelsens ram för immateriella anläggningstillgångar ingår 2023 24 mnkr för FVIS tillsammans med 8 andra regioner.

**) I prognosen ingår ytterligare 50 mnkr för ökade maskin- och inventarieinvesteringar inom Framtidsbygget